



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.7.2014 г.
COM(2014) 440 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

ЗЕЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА МСП

**Да помогнем на МСП да превърнат екологичните предизвикателства в бизнес
възможности**

{SWD(2014) 213 final}

Въведение и контекст

На заседанието си през март 2014 г. Европейският съвет подчерта, че Европа се нуждае от силна и конкурентоспособна промишлена база от гледна точка на продукцията и инвестициите, като ключов фактор за икономическия растеж и заетостта. Ресурсната ефективност¹ е един от основните двигатели на конкурентоспособността на предприятията, тъй като, според наличните данни, разходите за суровини съставляват средно 40 % от общите производствени разходи на европейските производствени предприятия, който дял се покачва на 50 % с добавянето на разходите за енергия и вода, срещу само 20 % разходи за труд.² Европейският съвет призова също така за продължаване на усилията за ограничаване на разходите за енергия, понасяни от крайните енергопотребители, по-специално чрез мащабни инвестиции в енергийна ефективност и оптимизиране на търсенето по протежение на цялата верига на създаване на стойност, както и на етап научноизследователска и развойна дейност.

Повишаването на ресурсната ефективност в действителност изисква съчетаване на подход, основан на веригите на създаване на стойност, с прилагане на сложни технически решения на ниво предприятия. Счита се, че вследствие подобрената ресурсна ефективност по цялото протежение на веригите на създаване на стойност материалните разходи биха могли да се понижат със 17—24 % до 2030 г.³ Освен това понастоящем в ЕС 60 % от всички отпадъци не се рециклират, компостират или използват повторно⁴, което говори за огромно разхищаване на ценни ресурси и пропускане на значителни бизнес възможности за малките и средните предприятия (МСП)⁵, които могат да прилагат и продават екологосъобразни продукти, услуги и решения. Бизнес възможности могат да се създават и посредством засилено интегриране на кръгови бизнес модели и зелени технологии в съществуващите и новосъздаваните МСП във всички сектори, включително в сектора на услугите.

В стратегията „Европа 2020“ се посочва като приоритетна за ЕС целта Съюзът да се превърне в устойчива икономика и да си постави амбициозни цели за действия в областта на климата и на енергийната ефективност. В документа „Small Business Act“ (SBA)⁶ беше подчертано, че ЕС и държавите членки следва да помагат на МСП да превърнат екологичните предизвикателства в бизнес възможности. Зеленият план за действие (ЗПД) задава ясна насока и рамка за начина, по който ЕС, в партньорство с държавите членки и регионите, възнамерява да помага на МСП да се възползват от новите бизнес възможности,

¹ „Ресурсна ефективност“ означава използване на ограничените ресурси на планетата по устойчив начин, като същевременно се свежда до минимум въздействието върху околната среда и се дава възможност за икономически растеж (чрез относително премахване на зависимостта от използването на материали).

² „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“. Europe INNOVA (2012).

³ Meyer, B. et al (2011) „Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment“. Проучване по поръчка на Европейската комисия (ГД „Околна среда“), на разположение на адрес: http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf.

⁴ Статистика на Евростат за отпадъците (2011 г.)

⁵ Вж. определението за МСП на адрес: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

⁶ За повече информация: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

които преходът към зелена икономика⁷ предлага. Настоящата инициатива съдържа по-конкретно редица нови или ревизирани действия в полза на МСП, предложени на европейско равнище. Със ЗПД се цели: 1) да се подобри ресурсната ефективност на европейските МСП, 2) да се окаже подкрепа на зеленото предприемачество, 3) да се оползотворят възможностите, предоставяни от по-екологосъобразните вериги на създаване на стойност и 4) да се улесни пазарният достъп за зелените МСП.⁸ Планът за действие взаимно се допълва със съобщението *Инициатива за зелена заетост: оползотворяване на потенциала на зелената икономика за създаване на работни места*, с което се предлага пътна карта за подпомагане създаването на зелени работни места в целия ЕС, и със съобщението *Възможности за ресурсна ефективност в строителния сектор*, както и с Пакета от документи за кръговата икономика и Прегледа на целите по отношение на отпадъците.

Целта на Зеления план за действие е да допринесе за реиндустриализацията на Европа, застъпена като цел в Съобщението за възраждане на европейската промишленост (СОМ (2014) 14) и подкрепена от Европейския съвет, чрез засилване на конкурентоспособността на МСП и подкрепа за развитието на зелени предприятия във всички европейски региони, по-специално с оглед на факта, че на този етап между отделните сектори и държави членки са налице значителни различия по отношение на ресурсната ефективност.

ЗПД се основава на Плана за действие за екологични иновации (ПДЕИ)⁹, който предоставя насоки за политиката за екологични иновации и финансирането ѝ в рамките на стратегията „Европа 2020“. Определен брой действия и инструменти на ПДЕИ са от особено важно значение за МСП. Примери за това са: Сравнителният доклад за иновациите, Обсерваторията за екоинновации, Европейският форум за екоинновации, Европейските партньорства за иновации и инструментите за финансиране за екоинновации по програма „Хоризонт 2020“. Ето защо действията, предвидени в Зеления план за действие и в ПДЕИ, са взаимно допълващи се и генерират значителни полезни взаимодействия. По време на целия етап на изпълнение ще бъде осигурена подходяща координация между двата плана за действие.

Зеленият план за действие е съсредоточен върху действия на европейско равнище, които целят да адаптират и подсилат съществуващите зелени инициативи в подкрепа на МСП на национално и регионално равнище.¹⁰ Той беше изготвен след консултации и ще бъде

⁷ „Зелената икономика“ е модел, който следва да „гарантира растеж и развитие, да защитава здравето и благосъстоянието на човека, да осигурява достойни работни места, да намалява неравенствата и да инвестира в биологичното разнообразие и да го опазва, включително екосистемните услуги, които то предлага, а именно природния капитал — поради неговата непреходна стойност и съществен принос за човешкото благосъстояние и икономическия просперитет“. (Определението е взимано от Решение № 1386/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2020 година „Да живеем добре в пределите на нашата планета“).

⁸ Зеленият план за действие за МСП се съсредоточава върху ефективното използване на ресурсите като цяло, без особен акцент върху енергийната ефективност и производството на енергия от възобновяеми източници, които вече бяха предмет на специални съобщения и законодателни предложения на Комисията.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

¹⁰ Например, ЕС ще подкрепя действията от значение за ЗПД посредством политиката за сближаване.

осъществен в сътрудничество с участници от държавите членки, активни в тази област. Повечето държави членки и много региони разполагат със специализирани организации и инструменти, посредством които, редом с инструментите за финансиране в областта на регионалната политика, предоставят подкрепа за МСП в областите, предмет на настоящия план за действие. Тези действия включват предоставяне на информация, изграждане на капацитет, насърчаване на сътрудничеството и работата в мрежа, пряко финансиране, улесняване на достъпа до финансиране и др.

Зеленият план за действие определя редица цели и изброява действията, които ще бъдат предприети на европейско равнище в рамките на многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г.¹¹ Всички дейности са или нови, или ревизирани версии на предишни действия, които сега вземат предвид потенциала, който носят за бизнеса ресурсната ефективност и достъпът до зелени пазари.¹² Действията също така отчитат резултатите от обществените консултации относно Зеления план за действие, които бяха проведени през четвъртото тримесечие на 2013 г.¹³

Конкретна информация за действията, посочени в настоящото съобщение, със съответни препратки към програмите, по които те биват финансирани, като например Европейските структурни фондове и инвестиционният фонд, COSME, „Хоризонт 2020“, Еразъм +, LIFE и Инструментът за партньорство, ще бъде качвана своевременно на страницата на генерална дирекция „Предприятия и промишленост“ на уебсайта на Европейската комисия¹⁴:

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

I. Екологизиране на МСП за повече конкурентоспособност и устойчивост

Подобряването на ресурсната ефективност на МСП крие огромен потенциал за намаляване на производствените разходи и за повишаване на производителността. По-доброто използване на ресурсите се очаква да генерира общ потенциал за икономии за европейската промишленост в размер на 630 млрд. евро годишно.¹⁵ Твърде малко МСП в Европа са запознати с тази възможност. Освен това МСП не получават достатъчно

Държавите членки се споразумяха да бъдат отпуснати над 100 милиарда евро от Европейския фонд за регионално развитие за инвестиции в МСП, за постигане на икономика с ниски емисии на въглероден диоксид и за научноизследователска и развойна дейност.

¹¹ Предвидените в настоящото съобщение действия нямат въздействие върху бюджета на ЕС извън бюджетните кредити, които вече са предвидени в официалното финансово програмиране на Комисията.

¹² Придружаващият работен документ на службите на Комисията съдържа списък на действията, като, когато е целесъобразно, се посочва график за тяхното изпълнение в периода 2014—2020 г.

¹³ Връзка към публикувания текст на доклада за резултатите от обществената консултация:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

¹⁴ Тази информация ще включва и сведения относно заделените финансови ресурси за действията, предвидени в рамките на механизма за ръководство на изпълнението на Зеления план за действие, както и за ефективността на тези действия.

¹⁵ „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“. Europe INNOVA (2012).

подкрепа в усилията си за реализиране на потенциалните икономии посредством подобрена ресурсна ефективност. Това може не само да доведе до задълбочаване на различията в производителността между дружествата в Европа, които внасят подобрения по отношение на ресурсната си ефективност, и тези, които не го правят, но и ще отслаби конкурентоспособността на европейските предприятия като цяло, както и шансовете на много МСП да си осигурят добри позиции в световните вериги на създаване на стойност.

Защо това е важно за МСП?

Европейските МСП като цяло са наясно, че ефективното използване на ресурсите е важно, като се има предвид, че 75 % от МСП в ЕС са отчетели увеличение на разходите си за материали през последните пет години. Най-малко 93 % от МСП в ЕС са предприели поне едно действие с цел увеличаване на ресурсната си ефективност, като в повечето случаи става въпрос за нискоразходно действие. Въпреки това, само 42 % от МСП, предприели мерки за подобряване на ресурсната ефективност, са отчетели намаляване на производствените си разходи.¹⁶ Това говори за необходимостта от насоки за МСП с оглед осигуряване на разходната ефективност на инвестициите в ресурсна ефективност.

Освен това съществуват значителни различия между отделните държави членки по отношение на степента на ресурсна ефективност в производствения сектор. Използването на енергия и образуването на отпадъци при даден вид производство варират значително между отделните производствени дружества в различните европейски държави.¹⁷

За подобряването на ресурсната ефективност са необходими специализирани познания, с каквито МСП обикновено не разполагат, поради което те се нуждаят от насоки с оглед идентифицирането на възможните дългосрочни ползи от обновяването на техните процеси и организация с цел повишаване на ресурсната ефективност. Освен това МСП, които търсят финансиране за мащабни първоначални инвестиции в енергийна ефективност, понякога откриват, че финансовите посредници считат тази област за високорискова. Ето защо е важно МСП да бъдат на първо място насърчавани да търсят подходящи консултации с оглед подобряване на ресурсната ефективност в рамките на ориентирани към тях кампании и, на второ място, такива консултации да им бъдат предоставяни в техните региони.

¹⁶ Всички цифрови данни в настоящия параграф са взети от Експресно проучване на Евробарометър, 2013 г., на тема „МСП, ресурсна ефективност и зелени пазари“:
http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_en.pdf

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou et al. (2010) SMEs and the environment in the European Union, PLANET SA и Датски технологичен институт, публикуван от Европейската комисия, ГД „Предприятия и промишленост“. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711

Комисията определи няколко цели, които да бъдат постигнати чрез следните действия:

1. Осигуряване на практическа информация, консултации и подкрепа за европейските МСП относно възможностите за разходоефективно подобряване на ресурсната ефективност:

- Европейският център за високи научни постижения в областта на ресурсната ефективност, който ще бъде създаден през 2015 г. въз основа на доказан опит в подкрепа на ресурсната ефективност в държавите членки, ще дава консултации на МСП и ще им оказва подкрепа за подобряване на тяхната ресурсна ефективност — пряко и чрез мрежа от партньори в отделните европейски региони, — като по този начин ще се превърне в справочно-информационно звено по въпросите на ефикасността и разходоефективността на различните видове подобрения на ресурсната ефективност в ЕС. Центърът също така ще предоставя информация за национални стратегии, програми и действия в областта на ресурсната ефективност и подкрепата за МСП, а когато е целесъобразно — ще насочва вниманието на МСП към възможността да се възползват от тези национални мерки.
- В рамките на проучването на Евробарометър „МСП, ресурсна ефективност и зелени пазари“ ще бъде направена оценка на тенденциите по отношение на ресурсната ефективност сред МСП в Европа и САЩ с цел да бъдат определени насоки за по-нататъшно развитие на политиката в тази област.
- Мрежата „Enterprise Europe“ (EEN)¹⁸ ще бъде насърчавана: 1) да организира европейска кампания за ресурсна ефективност с дейности за повишаване на обществената осведоменост (информация на нейния уебсайт, в социалните медии, презентации по време на мероприятия на съществуващата мрежа и на срещи между предприятията) за информиране на МСП относно ползите и възможностите, създавани от ресурсната ефективност, и 2) да предоставя на МСП консултантски услуги в областта на ресурсната ефективност.
- Органите за управление на европейските структурни и инвестиционни фондове ще получат подкрепата на Комисията в насърчаването на проекти в областта на ресурсната ефективност и популяризирането на възможностите за стопанска дейност на зелените пазари, по-конкретно посредством представянето на успешни примери и инструменти от целия ЕС.

2. Подкрепа за ефикасни механизми за технологичен трансфер в областта на зелените технологии:

- Пускането на пазара на зелени технологии е приоритет от първостепенно значение за растежа на МСП в зелената икономика. Ето защо базата данни за технологичен трансфер на мрежата „Enterprise Europe“ (EEN), която съдържа над 23 000 профила, ще продължи да актуализира класификацията на ключови думи, описващи ресурсната ефективност и технологиите от значение за климата, с цел по-добро напасване между

¹⁸ За повече информация: <http://een.ec.europa.eu/>

търсенето и предлагането сред МСП, които са нейни клиенти.

- Освен това партньорите в мрежата ще бъдат приканени да работят за постигането на тясно сътрудничество между различните секторни групи, занимаващи се с въпросите на ресурсната ефективност, с цел да се улеснят обменът на информация и трансферът на най-добри практики.

3. Улесняване на достъпа до финансиране за подобрения във връзка с ресурсната и енергийната ефективност в МСП

- Няколко насочени към МСП уебсайта на Европейската комисия ще бъдат актуализирани с цел по-добро информиране за околната среда, предвиденото финансиране от ЕС за подобряване на ресурсната ефективност и подкрепата за МСП от нефинансово естество.
- Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще предоставя посредством финансови посредници финансиране за подобрения на ресурсната ефективност, свързани с екосистемните услуги, и за приспособяване към изменението на климата по линия на Инструмента за финансиране на природен капитал (ИФПК).
- Посредством Инструментите за частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE) могат да бъдат подпомагани, наред с други, МСП и по-големи дружества със средна пазарна капитализация, които правят малки инвестиции за енергийна ефективност и са в състояние да използват икономии от енергия за изплащане на авансовите заеми.
- Ще бъде създадена мрежа и общност на публичните и частните финансиращи страни и инвеститори, които отпускат помощ за екоиновации.
- По линия на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) в периода 2014—2020 г. ще бъде оказвана подкрепа за конкурентоспособността на МСП, включително за подобряване на тяхната енергийна ефективност и за използване на възобновяеми източници на енергия, както и за ресурсна ефективност, тъй като всички тези цели са включени в списъка на приоритетните за инвестициите области. Ето защо държавите членки и регионите могат да избират подобни инвестиции за финансиране по линия на ЕФРР и ЕФМДР.

II. Зелено предприемачество за предприятията на бъдещето

Предотвратяването и отстраняването на вредата за околната среда и преминаването към нисковъглеродна икономика е предизвикателство за обществото, което предлага и нови бизнес възможности за предприятията. Въпреки това екоиновациите, подобно на всички останали видове иновации, се нуждаят от благоприятна среда за успешното си развитие, а новаторите в областта на екологията зависят от наличието на подкрепа, за да развият своите идеи, и от достъпа до финансиране за тяхното изпълнение. Развитието на зеленото предприемачество се благоприятства от близостта до институциите на знанието, както и от наличието на квалифицирана работна ръка и промишлени връзки, които улесняват

междусекторното сътрудничество; именно тези условия позволяват възникването на клъстери за екоиновации.

Защо това е важно за МСП?

МСП се нуждаят от благоприятна бизнес среда, в която екологичните идеи могат лесно да се разработват, финансират и да достигат до пазара. Необходимо е зеленото предприемачество да бъде застъпено в образованието (средното), за да се подготви нагласата на бъдещите зелени предприемачи. Зеленото предприемачество следва да се насърчава и чрез подпомагане на потенциалните предприемачи в намирането на бизнес възможности, произтичащи от прехода към ресурсно ефективна нисковъглеродна икономика, включително чрез нови креативни форми на сътрудничество между предприятията и академичните среди. Следва да бъдат подкрепяни всички форми на иновации, които насърчават зеленото предприемачество. Действително зеленото предприемачество се благоприятства и от новите бизнес идеи, които съчетават ресурсна ефективност и креативност, като например новата тенденция за вторично използване (upcycling), обединяващо рециклиране и дизайн. Наред с това е необходимо да се положат по-големи усилия за пълноценно използване на зелените технологии, разработени посредством научни изследвания и успешно доказали своята приложимост. В този контекст е от съществено значение да се оказва подкрепа на МСП за проучване на научната или техническата осъществимост и търговския потенциал на екоиновационните бизнес идеи, тъй като много МСП не разполагат с необходимите ресурси да направят това сами.

Комисията определи няколко цели, които да бъдат постигнати чрез следните действия:

1. Насърчаване на всички форми на екоиновации, включително нетехнологичните:

- Инструментът за МСП в рамките на „Хоризонт 2020“ ще помогне на МСП в проучването на научната или техническата осъществимост и търговския потенциал на идеите със силно изразен екоиновационен характер, с оглед развиването на конкретни нови дейности. Евентуалната положителна оценка на тяхната бизнес осъществимост ще позволи отпускането на финансиране за демонстрационни дейности. МСП вече могат да кандидатстват за такава подкрепа по силата на специални покани за представяне на предложения, насочени към екоиновациите и доставките на суровини, екоиновационните производство и преработка на храни, и иновациите в нисковъглеродна и ефективна енергийна система.
- В рамките на „Хоризонт 2020“ действията по линия на социалното предизвикателство „Действия във връзка с климата, околната среда, ресурсната ефективност и суровините“ подкрепят постигането на целите на Зеления план за действие по отношение на повишаването на ресурсната ефективност чрез системен подход към екоиновациите и постигането на кръгова икономика. Обхванати са всички форми на иновации. Взети са под внимание различни видове дейности, като се започне от научноизследователска към демонстрационна дейност и се стигне до навлизане на пазара, координация и изграждане на контакти.

- Средства по линия на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) за периода 2014—2020 г. ще бъдат насочени в подкрепа на конкурентоспособността на МСП, стремящи се към повишаване на енергийната си ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници. Последните са набелязани като инвестиционни приоритети, към чието изпълнение държавите членки и регионите следва да се стремят посредством своите оперативни програми.

2. Подкрепа за делови партньорства, умения и знания за зелено предприемачество:

- Съобщението *Инициатива за зелена заетост: оползотворяване на потенциала на зелената икономика за създаване на работни места* предлага всеобхватна пътна карта за развитието на умения с оглед преминаването към зелена икономика.
- С цел да се укрепи доверието и да се намалят инвестиционните рискове, ще бъде насърчавано предоставянето на висококачествена информация относно екоиновациите и екоиновационните МСП чрез инициативи като *Системата за проверка на технологиите за опазване на околната среда* (ETV), която понастоящем се изпълнява като пилотна програма на ЕС.
- По линия на програмата LIFE ще бъдат подкрепяни нови бизнес модели за ресурсна и енергийна ефективност на МСП.
- Европейските награди за предприемачество представляват признание за усилията за подпомагане на зеленото предприемачество чрез възнаграждаването на публични органи и публично-частни партньорства, които подкрепят развитието на зелени пазари и ресурсната ефективност.

3. По-добро използване на ролята на клъстерите в подкрепа на екоиновационните МСП:

- Ресурсната ефективност ще бъде отделна тема в обученията по програмата за клъстери за високи постижения (COSME 2014—2020 г.), с които се цели ръководителите на клъстери да бъдат напълно осведомени за възможните действия, които могат да предприемат в рамките на своите клъстери за по-нататъшно насърчаване на екоиновациите и ресурсната ефективност във и между МСП — членове на клъстера.

III. Възможности за МСП в условията на повишена екологосъобразност на веригите на създаване на стойност

Повторното включване в производството, поправката, поддръжката, рециклирането и екодизайнът имат огромен потенциал да се превърнат в движещи сили на икономическия растеж и създаването на работни места, като в същото време допринасят значително за справяне с екологичните предизвикателства. Чрез иновациите и препроектирането на продукти и производствени и бизнес модели дружествата могат да намалят използването на скъпоструващи първични суровини и да образуват по-малко отпадъци. 60-те процента

отпадъци в ЕС, които не се подлагат на рециклиране, компостиране и повторно използване¹⁹ предоставят на МСП икономически възможности за натрупване на ползи от междусекторните вериги за създаване на стойност, в които ресурсите се използват по-ефективно.

В „кръговата“²⁰ или „симбиотична“²¹ икономика икономите на ресурси и разходи са подобрени посредством максимално удължаване на времето, през което се използват ресурсите, продуктите и компонентите. За постигането на по-добро и по-ефективно използване на ресурсите чрез намаляване обема на отпадъците и превръщане на отпадъците в нови стоки и услуги са необходими екоинновации, както и нови посредници и посреднически услуги. МСП и предприемачите се нуждаят от благоприятна среда за участие в нови индустриални отношения, даващи им възможност да осъществят прехода към кръгова икономика.

Защо това е важно за МСП?

Въпреки доказателствата, сочещи ползите от иновациите, благодарение на които се постига намаляване на отпадъците, и ползите от сътрудничеството в междусекторните вериги на създаване на стойност, комбинацията от регулаторни, институционални, технически и културни пречки създава системни бариери, които все още осуетяват предприемането на по-ефективни действия и изграждането на мрежа от контакти между предприятията, а отгук и повишаването на ресурсната ефективност. Например понастоящем 44 % от големите дружества в ЕС продават свой скрап на друго дружество, докато същото правят само 24 % от МСП²². Тъй като това често изисква специализирани знания и мрежа от контакти, МСП често не съумяват да развият и споделят знания относно намаляването и управлението на отпадъците и използването на потенциала на избягването на образуването на отпадъци и повторното използване на продукти, материали и отпадъци като част от други вериги на създаване на стойност. Високите разходи, свързани с операциите, и високите първоначални инвестиционни разходи могат допълнително да понижат интереса към участие в сделки, свързани с повторната употреба и рециклирането на ресурсите, по-специално тъй като потенциалните ползи са трудно определими *ex ante*, предвид липсата на опит и несигурността, свързана с различията в качеството, спецификациите или сроковете за доставка. Освен това обменът в рамките на веригата на създаване на стойност може да създаде технологични предизвикателства, тъй като е възможно да се наложат промени и адаптация на „отпадъците като страничен продукт“ преди повторното им включване във веригата на създаване на стойност.

¹⁹ Статистика на Евростат за отпадъците (2011 г.).

²⁰ В условията на кръгова икономика добавената стойност на продуктите се запазва възможно най-дълго време и не се образуват отпадъци. Вложените в продуктите ресурси остават за употреба в производството след като продуктът достигне края на жизнения си цикъл, което осигурява допълнителна стойност.

²¹ Симбиотичната икономика се основава на практиката вторичните продукти на дадено предприятие или сектор (включително енергия, вода, логистика и материали) да се използват от друго предприятие или сектор.

²² Експресно проучване на Евробарометър, 2013 г. на тема „МСП, ресурсна ефективност и зелени пазари“:

http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_en.pdf.

Комисията определи няколко цели, които да бъдат постигнати чрез следните действия:

1. Отстраняване на системните пречки за междусекторното и транснационалното сътрудничество по веригата на създаване на стойност и за създаването на предприятия и сътрудничеството между предприятията, посредством улесняване създаването на модели на бизнес услуги и повторното използване на материалите, продуктите и отпадъците:

- Анализ на системните бариери, които пречат за разгръщането на кръгови бизнес модели от страна на МСП, ефективното използване на материалите от отпадъчните потоци и симбиотичните промишлени процеси. Това е жизненоважно с оглед разгръщането на възможно най-добрите действия на равнище ЕС за справяне с тези недостатъци и за насърчаване ролята на МСП в кръговата икономика.

2. Улесняване на междусекторното сътрудничество с оглед насърчаване преминаването към кръгова икономика:

- С предстоящото изпълнение на действието „Подпомагани от клъстери проекти за нови промишлени вериги на създаване на стойност“ в рамките на „Хоризонт 2020“ поне 75 % от общия бюджет ще бъдат заделени за подпомагане на иновации в МСП. С него се цели да бъдат подпомогнати междусекторното и междурегионалното сътрудничество и осъществяването по инициатива на МСП иновационни проекти чрез по-доброто им интегриране в клъстерите и в различните вериги на създаване на стойност.
- Европейският център за наблюдение на клъстерите ще предоставя на регионите подобро картографиране на географското разпределение на компетентностите в областта на екологичната промишленост, както и идентифициране и анализ на междусекторните тенденции по отношение на клъстерите, включително на тенденциите по отношение на интернационализирането на клъстерите и промишлените преобразувания във връзка с екологичните индустрии.
- Ще бъдат набелязани демонстрационни региони за съответния модел, които да представят образцови екоинновативни системни решения.
- По линия на програмата LIFE ще се насърчава възприемането на кръговите бизнес модели и ще се демонстрират ползите, които те носят за МСП.
- Създаване на експертна група, която да работи по прилагането на системен подход към екоинновациите в рамките на „Хоризонт 2020“.

IV. Пазарен достъп за зелени МСП

ЕС има стратегически интерес от адекватното преодоляване на основни глобални екологични предизвикателства като изменението на климата. В много държави по света поради ускорения икономически растеж, а в някои случаи - и поради ранния етап на индустриализация, изчерпването на околната среда и емисиите напредват с бързи темпове. Подпомагането на тези страни в прехода им към зелена икономика ще бъде от решаващо значение. В същото време в тези държави ЕС има водеща роля в областта на зелените и нисковъглеродните технологии, които предлагат уникални възможности за съчетаване на адаптацията към изменението на климата и други цели в областта на опазването на

околната среда с развитието на търговията, инвестициите и бизнеса за европейските дружества, особено МСП.

Защо това е важно за МСП?

Международните ангажименти на ЕС в области, като изменението на климата, сътрудничеството или политиките за съседство, предлагат конкретни възможности за европейските МСП със съответния експертен опит да получат достъп до нови пазари за своите технологии, продукти и услуги, насочени към ефикасно намаляване на въглеродните емисии. ЕС държи приблизително една трета от световния пазар на екологични индустрии и е нетен износител. Този световен пазар нараства с 5 % годишно и се очаква да се утрои до 2030 г.,²³ като по този начин предложи огромни възможности за предприятията в ЕС. Много малко са обаче МСП в ЕС, които предлагат своите екологосъобразни технологии, продукти или услуги в държави извън ЕС. 87 % от МСП в ЕС осъществяват продажби само на националните си пазари.²⁴ Тази липса на международна изява на МСП обикновено се обяснява с отсъствието на подходяща правна рамка, която да е способна да улесни достъпа на МСП до чуждестранни пазари.

В сътрудничество с други дружества МСП имат по-добри шансове да навлязат в световните вериги на създаване на стойност, отколкото действайки поотделно. Постигането на по-висока ресурсна ефективност в Европа и подпомагането на МСП да се интегрират успешно в световните вериги на създаване на стойност изискват засилване на международното сътрудничество. За да се конкурират на международно равнище, МСП от областта на ресурсната ефективност трябва да потърсят международни партньорства не само за продажбите, но и за доставките на суровини, както и да получат достъп до научни изследвания, знания и умения по протежение на веригата на създаване на стойност. Такова сътрудничество често се постига с помощта на клъстери, които действат като истински „трамплини“ за МСП, които, от една страна, получават достъп до международните пазари, а от друга - встъпват в бизнес сътрудничество и разработват дългосрочни стратегически партньорства по протежение на веригите на създаване на стойност. Освен това МСП могат да използват вече установените международни контакти и мрежи от многонационални компании, университети и други институции в съответните им клъстери.

Комисията определи няколко цели, които да бъдат постигнати чрез следните действия:

1. Насърчаване на екологосъобразността на Европейския вътрешен пазар:

- Европейските организации за стандартизация ще бъдат насърчавани да вземат предвид целите за преминаване към кръгова икономика при създаването на стандарти с цел продължаване на досегашните усилия на Комисията за включване на екологичните

²³ IDEA Consult, ECORYS, 2009. Проучване относно конкурентоспособността на екопромишлеността на ЕС; Федерално министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност, 2009 г., „Greentech – Made in Germany 2.0“.

²⁴ Експресно проучване на Евробарометър, 2013 г. на тема „МСП, ресурсна ефективност и зелени пазари“:
http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_en.pdf.

аспекти в европейската стандартизация.²⁵

2. Улесняване на достъпа до международни пазари за зелени предприемачи:

- Установяване на стратегическо партньорство на европейските клъстери за насърчаване на съюзите между клъстери от различните сектори, с цел разработване на съвместна стратегия за интернационализация. Ще бъде насърчавано създаването на съюзи в областта на зелените технологии и екоиновациите.
- Сътрудничеството в областта на ресурсната ефективност и екоиновациите ще се насърчава посредством мисии за търсене на международни партньори, които ще бъдат подредени по приоритетно значение за всеки отделен случай, като се отчитат особеностите на съответната целева държава и търговският потенциал.
- С финансовите инструменти в рамките на COSME ще се подпомагат по-специално усилията на МСП за интернационализиране, чрез насърчаване на тяхното трансгранично развитие.

3. Улесняване на внедряването на технологии за подобряване на ресурсната ефективност в партньорските страни посредством сътрудничество с европейските МСП:

- Посредством Действие за нисковъглеродни предприятия ще бъде предоставяна техническа подкрепа за установяването на партньорства за сътрудничество между предприятия от ЕС и клъстери и предприятия и други партньори в държави със среден доход, както и за изготвянето на съвместни негоцируеми предложения²⁶, които отразяват интересите и на двете страни, като същевременно се гарантира съгласуваност на политиките за развитие.
- Изграждане на нови, основани на зелени технологии, предприемачески дейности в Южното Средиземноморие чрез сътрудничество с европейските МСП.

V. Управление

Концепцията и общата рамка на Зеления план за действие за МСП, представени по време на обществените консултации относно бъдещето на политиката за МСП и, по-специално, по време на обществената консултация относно Зеления план за действие, състояла се през четвъртото тримесечие на 2013 г., получиха широка подкрепа от администрациите на държавите членки и заинтересованите МСП, които изпратиха отговори.²⁷ Мрежата на представителите на МСП²⁸ също реагира положително на плана, като оцени положително

²⁵ Досегашните усилия на Комисията включват съобщенията „Интегриране на екологични аспекти в стандартизацията“ (COM (2004) 130 final) и „Стратегическа визия за европейските стандарти: към по-голям и ускорен устойчив растеж на европейската икономика до 2020 г.“ (COM(2011) 311 final)

²⁶ „Негоцируемо предложение“ означава проект или предложение, което е обосновано в достатъчна степен от финансова и концептуална гледна точка с оглед потенциала му за успех при кандидатстването за финансиране от институционалните кредитори.

²⁷ Доклад за резултатите от обществената консултация: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

²⁸ За повече информация: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

заложения в него ясен акцент върху преодоляването на произтичащите от екологичните предизвикателства проблеми за бизнеса. Ето защо е важно той да бъде изпълнен и в най-малките си детайли. Това изисква безрезервен политически ангажимент от страна на Комисията и на държавите членки.

Защо това е важно за МСП?

Само ефикасното и ефективно изпълнение на целите и последващите действия, произтичащи от настоящия план за действие, ще осигури въздействие в полза на МСП на цялата територия на Европа.

Комисията определи няколко цели, които да бъдат постигнати чрез следните действия:

1. Осигуряване на проследяване и актуализиране на действията, предвидени от Комисията в подкрепа на МСП в тази сфера:

- Действията, свързани с настоящия Зелен план за действие, както и заделените финансови ресурси, ще бъдат предмет на редовен мониторинг в диалог със заинтересованите МСП, като на оценка ще подлежи и ефективността на програмите. Актуализирана информация относно действията ще бъде предоставяна на уебсайта на Комисията.
- Прегледът на постиженията на МСП („SME Performance Review“)²⁹ допълва мониторинга по Зеления план за действие като служи за ежегодно проследяване и оценка на напредъка на държавите в прилагането на „Small Business Act“, включително на тяхното представяне във връзка с неговия 9-ти принцип, съгласно който държавите следва да помагат на МСП да превърнат екологичните предизвикателства в бизнес възможности.

2. Ще бъдат подпомагани координацията, сътрудничеството и обменът на най-добри практики на европейско, национално и регионално равнище:

- Механизмът за управление съгласно „Small Business Act“, който включва прегледа на постиженията на МСП и мрежата на представителите на МСП, ще предостави платформа за обмен на най-добри практики между държавите членки по отношение на подкрепата за МСП, за да им се помогне да превърнат екологичните предизвикателства във възможности за бизнес. По-конкретно, мрежата от представители на МСП ще се използва за обсъждане на използването на такива практики и на резултатите и спънките в това отношение.
- Ще бъде установена координация с работната група на високо равнище по ПДЕИ, с цел да се осигури непрекъснат поток от информация, съгласуваност и по-добро използване на полезните взаимодействия между различните инициативи. Когато е целесъобразно, ще се търси координация и с групи на европейско равнище, функциониращи в други области на политиките, като например околна среда, заетост, образование,

²⁹ За повече информация: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

сътрудничество за развитие и др.